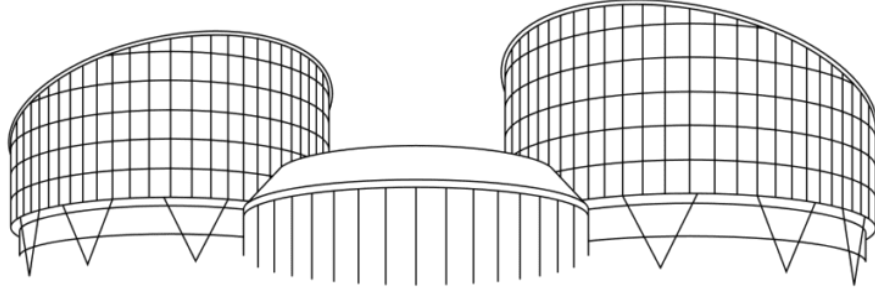

Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneđi

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararları Bilgi Notu

Kasım 2024

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin, Kasım ayında Daire ve Büyük Daire formasyonunda esasa ilişkin verdiği kararlardan 17'sini yüksek ve orta öneme sahip karar olarak tasnif etti. Evrensel Haklar İçin Hukukçular Derneđi olarak bu 17 karar hakkında Türkçe bilgi notları hazırladık.

A.P. / Avusturya

Başvuru No: 1718/21

Karar Tarihi: 26/11/2024

Md. 2 – Yaşam Hakkı – İhlal Değil

Başvurucu zorunlu askerlik hizmeti sırasında Ağustos 2017’de 30°C’yi aşan bir sıcakta yürüyüş yaptırılırken vefat eden T.P.’nin annesidir. İhmalen öldürme iddialarıyla başlatılan soruşturma Ocak 2020’de takipsizlikle kapanmıştır. Başvurucu, oğlunun zorunlu askerlik hizmeti sırasında ölümüyle sonuçlanan olaylara ilişkin yürütülen ceza soruşturmasının kusurlu olduğunu iddia etmiş, oğlunun yaşam hakkının, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağının ve özel hayatına saygı hakkının ihlal edildiğinden şikâyetçi olmuştur. AİHM, soruşturmanın bağımsız merciler tarafından, ivedi şekilde yürütüldüğünü, başvurunun şikâyetçi sıfatıyla ceza soruşturmasına yeterince dahil edilerek taleplerinin değerlendirildiğini, işlemler hakkında yazılı olarak bilgilendirildiğini ve nihayet ölüm sebebiyle ilgili olarak bağımsız ve yeminli bir doktor tarafından hazırlanan raporların varlığının dikkate alındığını tespit etmiştir. Mahkeme başvuru konusu olayda yaşam hakkına bağlı etkili soruşturma yükümlülüğü bakımından ihlal bulunmadığını tespit etmiştir. Başvurucunun, yaşam hakkının esas bakımından ihlal edildiğine dair iddiasına ilişkin olarak, Mahkeme yüksek sıcaklıklarda yapılan eğitimlerle ilgili bir takım tedbirlerin alınmış olduğunu, ilgili komutanın eğitimin sabahki kısmının tamamlanmasından sonra askerlere kendini kötü hisseden olup olmadığını sormasına rağmen T.P.’nin sessiz kalarak eğitime devam ettiğini, T.P.’nin sağlığının bozulmasından sonra bir takım sağlık işlemlerinin yapıldığını, dosyadaki tıbbî raporlardan ambulans çağrılmasında yaşanan gecikmenin ölüme neden olduğunun tespit edilemediğini gözeterek yaşam hakkı bakımından esas yönünden de bir ihlal olmadığına karar vermiştir.

Clipea ve Grosu / Moldova

Başvuru No: 39468/17

Karar Tarihi: 19/11/2024

Md.3 - İşkence ve Kötü Muamele Yasağı - İhlal

Md.14 - Ayrımcılık Yasağı – İhlal

Başvuru, Kişinev Klinik Psikiyatri Hastanesi’nde tedavi görmüş zihinsel engelleri bulunan başvuru sahiplerinin kötü muamele iddialarına ilişkindir. Başvuru, ilk başvuru sahibinin hastanede kaldığı sırada yıkanmadığı, cilt hastalıklarına maruz bırakıldığı, açık havaya çıkarılmadığı, özel eşyasının diğer hastalar tarafından çalındığı, dövüldüğü, tesisin hijyenik olmadığı, kötü koktuğu iddiaları ile ikinci başvuru sahibinin tuvaletleri ve kendi odasını temizlemeye zorlandığı iddialarını içermektedir. Başvuru sahipleri Sözleşmenin 3. maddesi bağlamında ayrımcılık yasağını güvence altına alan 14. maddesinin de ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. AİHM, başvuru sahiplerinin

kendi istekleriyle hastaneye yatmalarının yetkililerin zihinsel engelli bireylere karşı sorumluluklarını ortadan kaldırmadığını, hastanede kalmanın belli bir hak kısıtlaması getirmesinin doğal olduğu kabul edilse bile olayda başvurucuların veya yasal temsilcilerinin bu hususta bilgilendirilmediklerini tespit etmiştir. Mahkeme, birinci başvurucunun diğer hastalar ve hastane personeli tarafından dövüldüğü iddiasına ilişkin açılan ceza soruşturmasının geç açılarak sürüncemede kalması, soruşturma kapsamında başvurucu ile menfaati çatışan doktorların beyanlarına başvurulması ve başvurucunun avukatının bilgilendirilmemiş olmasını dikkate alarak işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin iddialar hakkında yürütülen soruşturmanın yetersiz olduğunu tespit etmiş, Sözleşmenin 3. maddesinin usul bakımından ihlal edildiğine karar vermiştir. Soruşturmanın yetersizliği nedeniyle esas bakımından kötü muamelenin varlığı tespit edilememiş, birinci başvuranın bir kısım iddialarına yönelik esas yönünden ihlal bulunmamıştır. Mahkeme, hastane koşullarına ilişkin olarak başvurucuların 3-4 hafta süreli yatışları boyunca temiz havaya çıkarılmamaları, duş ve tuvalet alanlarının sağlıksızlığını, başvuranların hassas durumunu dikkate alarak işkence ve kötü muamele yasağının esas bakımından ihlal edildiğini tespit etmiştir. AİHM, yargı makamlarının takipsizlik kararının başvurucuların zihinsel engelli olmaları nedeniyle onların iddialarını dayanaksız bulması sonucu gerçekleştiğini, bu farklı muamelenin nesnel ve makul gerekçeden yoksun olması, yetkililerin hassas gruba mensup başvurucuların fiziksel bütünlüğünü ve onurunu korumakta yetersiz kalmaları ve zihinsel engelli hastalara ayrı bir tesis oluşturulmaması nedenleriyle işkence ve kötü muamele yasağı bağlamında ayrımcılık yasağının da ihlal edildiğine karar vermiştir.

Vieru / Moldova

Başvuru No: 17106/18

Karar Tarihi: 19/11/2024

Md.2 - Yaşam Hakkı - İhlal (Usul Yönünden)

Md.3 - İşkence ve Kötü Muamele Yasağı – İhlal (Esas ve Usul Yönünden)

Md.14 - Ayrımcılık Yasağı – İhlal

Başvurucu kocası tarafından aile içi şiddete maruz kalan ve çok sayıda koruma kararına rağmen bir binanın beşinci katından düşerek ölen T.'nin erkek kardeşidir. T, eşi tarafından kendisine fiziksel ve psikolojik şiddet uygulandığı gerekçesiyle aile mahkemesinden altı kez önleyici tedbir almış, eşinin kendisini darp etmesiyle başlayan olaylar T.'nin beşinci kattan düşerek ölümüyle sonuçlanmıştır. AİHM, T.'ye yönelik devam eden istismara yetkililer tarafından uygun bir yanıt verilmemediğini, bunun T.'nin ölümüyle sonuçlanan şiddetin tekrarlanması için elverişli bir ortam yaratmasına neden olduğunu saptamıştır. İki yıl boyunca eşinin T.'yi dövdüğü en az yedi olay belgelenmiş, fail hakkında altı kez alınan koruma emirlerine rağmen ısrarlı takip, taciz ve yaralama olaylarının devam ettiği polise bildirilmiştir. Fail aleyhine en az bir kez basit yaralama suçundan idari işlem başlatılmış ve en az üç kez de koruma

kararlarının ihlali suçundan işlem başlatılmış olmasına rağmen 50 EUR idari para cezası ile mağdura 2.400 EUR tazminat ödenmesi dışında bir yaptırım uygulanmamıştır. AİHM, cezasızlıkla sonuçlanan yargılamalar ile olayların bir arada değil münferit soruşturmalar biçiminde ele alınmasını yaşam hakkı ve kötü muamele yasağına bağlı etkili soruşturma yükümlülüğüne aykırı bulmuştur. Mahkeme, anılan yargılamalar içinden ulusal mahkemelerin T.nin eşini intihara teşvik suçu iddiasıyla soruşturarak iki yıl sonra ölümün kaza sonucu gerçekleşmiş olabileceği gerekçesiyle beraatine hükmettiği karara dikkat çekmiştir. Mahkemeye göre uzun bir süre boyunca devam eden aile içi şiddet geçmişinin, yetkilileri soruşturma tedbirlerini yerine getirirken özel bir titizlikle hareket etmeye teşvik etmesi ve olayı toplumsal cinsiyete dayalı potansiyel bir cinayet olarak değerlendirmeleri gerekirdi. Mahkeme, yetkililerin aile içi şiddetin tekrarlanma riskinin gerçek ve acil niteliğini değerlendiremediğini ve bu riski önlemek için önleyici ve koruyucu tedbirler almadığını, işkence ve kötü muamele yasağının esas bakımından da ihlal edildiğini tespit etmiştir. AİHM, Moldova'nın benzer ihlal kararları ile sekizinci kez karşılaştığını ve Avrupa Konseyi raporuna rağmen yeterli yasal ve idari önlem almakta ihmalkar davrandığı tespitiyle başvurucunun cinsiyetine dayalı olarak ayrımcılık yasağının da ayrıca ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mammadov /Azerbaycan

Başvuru No: 43327/14

Karar Tarihi:14/11/2024

Md. 10 - İfade Özgürlüğü – İhlal

Başvuru, geçmişte avukat olarak olan başvurucunun 2013 yılında barodan ihracıyla ilgilidir. Başvurucu, Azerbaycan Barolar Birliği Başkanlık Divanına, bir başka avukatı yolsuzluk ve yetkilerini kötüye kullanmakla suçlayan bir şikayet yaptıktan sonra disiplin soruşturması geçirmiştir. İlgili soruşturma boyunca başvurucu Divanın meşruiyetini sorgulayarak oturumlara katılmamıştır. Başvurucunun eyleminin avukatlıkla ve meslek etiğiyle bağdaşmadığı gerekçesiyle Divan'ın aldığı ihraç kararı ulusal mahkemeler tarafından onanmıştır. Başvurucu ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini iddia etmiştir. AİHM, Avukatlık Yasasının öngördüğü en ağır yaptırıma maruz kalmasına rağmen başvurucunun meslekten ihracına ilişkin kararı ulusal mahkemelerin yalnız onaylanmakla yetindiğini, Divan'ın ve başkanının meşruiyetinin bulunmadığı, görev süresinin beş yıla sınırlı olduğu iddialarının iç hukuk tarafından desteklenmesine rağmen başvurucunun ilgili argümanlarının görmezden gelindiğini, yerel mahkemelerin bu konuda herhangi bir gerekçe sunmadan başvuran aleyhine karar verdiğini saptamıştır. AİHM, bağımsız yargısal bir inceleme yapılmadığını, başvurucunun ifade özgürlüğüne yönelik müdahalenin demokratik toplumun gereklerine aykırı ve orantısız olduğu gerekçesiyle başvurucunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Associated Newspapers Limited /Birleşik Krallık

Başvuru No: 37398/21

Karar Tarihi:12/11/2024

Md. 10 - İfade Özgürlüğü – İhlal

Başvuru, medya kuruluşu olan başvurucuya açılan ve neticelenen davalarda ödemesi gereken tazminat tutarlarına ek olarak ödemek zorunda tutulduğu sigorta primleri ve artırılmış vekalet ücretlerinin ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddialarına ilişkindir. Başvurucu iki gazetenin yayıncısı ve bir internet sitesinin işletenidir. Başvurucuya haklarında yayın yaptığı kişiler tarafından dava açılmıştır. Bu davalardan ilkinde bir terör saldırısının şüphelisi addedildiği makale nedeniyle Libyalı bir iş insanına tazminat ödenmesine karar verilmiştir. İkinci bir davada ise çocukların cinsel istismarına ilişkin uydurulmuş iddialara bir klinik psikoloğun ismini kullanarak inandırıcılık kazandırılması nedeniyle açılan tazminat davası uzlaşma ile sonuçlanmış, 65.000 GBP ilave sigorta primi ödenmesi, makalenin kaldırılması, basılı ve çevrimiçi özür yayınlanmasına karar verilmiştir. AİHM, Mgn Limited/Birleşik Krallık kararında yasada “başarı ücreti” olarak adlandırılan, basitleştirilmiş bir anlatımla vekalet ücretinin artırılmış oranlarda davanın kaybeden tarafına mahkeme kararıyla yükletilmesinin ifade özgürlüğünün ihlaline sebebiyet verdiği ilgili kararını hatırlatmıştır. AİHM, mahkemeye erişim hakkının güvence altına alınması amacını taşıyan “başarı ücreti” düzenlemesinin uygulanması sonucu medya kuruluşu başvuran aleyhine orantısız bir mali külfet üreten müdahalenin ifade özgürlüğünü ihlal ettiğini tespit etmiştir. AİHM, eylem sonrası mali sorumluluk sigorta primlerinin karşı tarafa yükletilmesine ilişkin yasal düzenleme kapsamında başvurucuya yükletilen tutarların ise başvurucu gibi büyük bir yayın kuruluşunun bu tür davalara karşı sigortaya sahip olmasının bekleneceğini ve primlerin ödenmesinin orantısız olmadığını değerlendirmiştir. AİHM, ifade özgürlüğünün başarı ücretleriyle ilgili ihlal edildiğine, sigorta primleriyle ilgili ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Sharafane /Danimarka

Başvuru No: 5199/23

Karar Tarihi: 12/11/2024

Md. 8 - Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal

Başvuru, Danimarka’da doğan ve daha önce sabıka kaydı bulunmayan Iraklı bir göçmenin sınır dışı edilmesi ve ülkeye girişinin 6 yıl süreyle yasaklanmasına ilişkindir. Başvurucu uyuşturucu madde satmak için bulundurma suçundan 2 yıl 6 ay hapis cezasına mahkum edilmiş ve sınır dışı edilme riski nedeniyle uyarılmıştır. Mahkeme, toplumsal ihtiyaçları ve geçmiş suçların niteliğini dikkate almış, yabancıнын Danimarka’da kalış süresi ile sosyal ve kültürel bağlarını göz önünde bulundurmuş, orantılılık testi kapsamında bekar, çocuksuz, Danca ve Kürtçe konuşan başvuranın Irak’la hiçbir bağı bulunmadığı gerekçesiyle sınır dışı talebinin reddine karar vermiştir. İtiraz üzerine yüksek mahkeme, Kürt ebeveynleri tarafından büyütülen ve Kürt kültürü hakkında bilgi sahibi olan başvuranın Irak’la bağı ve yeterli donanımı bulunduğu,

orantılılık testi temelinde sanığın sınır dışı edilmesine ilişkin toplumsal koşulların özel hayat ve aile hayatına saygı hakkına ağır basacak kadar zorlayıcı olduğu gerekçesiyle sınır dışı ve başvuranın 6 yıl ülkeye yeniden girişinin yasaklanmasına karar vermiştir. AİHM, yerel mahkemelerin henüz kendi ailelerini kurmamış genç yetişkinlerin sınır dışı edilmesine ilişkin olarak, müdahalenin başvuranın üzerine atılı suçun niteliği, ülkede kalış süresi, suçun işlenmesinden bu yana geçen süre ile ev sahibi ülke ve varış ülkesi ile sosyal, kültürel ve aile bağlarının sağlamlığı kriterleri yönünden değerlendirildiğini, yeniden giriş yasağının sınırlı süreli olduğunu, sınır dışı kararı için çok ciddi nedenlerin gerektiği dikkate alındığında yerel mahkemelerin ilgili kriterleri ayrıntılı biçimde incelediğini tespit etmiştir. Mahkeme, kamu düzenine ciddi bir tehdit oluşturduğu tespit edilen ve partneri bulunmayan başvurunun ülkeye geri dönüş için tek seçeneğinin vize başvurusu olduğunu, Danimarka mevzuatı uyarınca vize başvurusuyla ülkeye giriş koşullarının başvurunun uyuşmasına bağlı olduğunu, Iraklılara özgü vize türünün ancak aile üyelerinin ölümü veya ölümcül hastalığı gibi olağanüstü durumlarda mümkün bulunduğunu, dolayısıyla kamu düzenine risk oluşturduğu tespit edilen başvurunun vize başvurusunun reddedileceğini ve başvurunun yeniden giriş için gerçekçi bir beklentisinin olmadığını saptamıştır. Mahkeme, yeniden giriş yasağının fiilen kalıcı bir yasak anlamına geldiğini, orantısız müdahalenin özel hayata ve aile hayatına saygı hakkını ihlal ettiğini tespit etmiştir.

Al-Habeeb /Danimarka

Başvuru No: 14171/23

Karar Tarihi: 12/11/2024

Md.8 - Özel Hayata ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal Değil

Başvuru, 1998 yılında yedi yaşındayken Danimarka'ya giren, 1999'da ikincil koruma statüsü, 2002'de daimi oturma izni verilen bir göçmenin sınır dışı edilmesine ilişkindir. Hırsızlığa teşebbüs ve kasten yaralama suçlarından sabıka kaydı bulunan başvurunun 12 yıl boyunca ülkeye yeniden girişi yasaklanmış, başvuru 2022'de Irak'a sınır dışı edilmiştir. Ailesiyle birlikte İsveç'e taşınan başvurunun eşi Ağustos 2023'te ikinci çocuğuna hamile kalmıştır. AİHM, sınır dışı kararı için çok ciddi nedenlerin gerektiği dikkate alındığında yerel mahkemelerin ilgili kriterleri ayrıntılı biçimde incelediğini, başvuranın üç maskeli saldırganla birlikte birini 5 kez bıçakla ölümcül şekilde yaralayarak hapis cezası aldığını, ayrıca benzer suçlardan sabıkası olan başvuranın sınır dışı edilme riski nedeniyle uyarıldığını, müdahalenin başvuranın ülkede kalış süresi, suçun işlenmesinden bu yana geçen süre, ev sahibi ülke ve varış ülkesi ile sosyal, kültürel ve aile bağlarının sağlamlığı ve çocukların üstün yararı kriterleri yönünden değerlendirildiğini tespit etmiştir. Mahkeme, sınır dışı kararı ile yeniden giriş yasağının sınırlı süreli olduğu ve

geçmiş kararlarında vurgulandığı üzere sınırsız süreli yasakların orantısız olacağı görüşündedir. Mahkeme, kamu düzenine ciddi bir tehdit oluşturduğu tespit edilen başvurucunun oturum izni veya kısa süreli vize gibi yasal yolla ülkeye kabulünün mümkün olduğunu, yasak süresinin dolması halinde aile birleşimi, iş veya eğitim amaçlı oturum iznine de başvurulabileceğini, müdahalenin orantılı olduğunu tespit etmiştir. Mahkeme, özel hayata ve aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

E.T. /Moldova Cumhuriyeti

Başvuru No: 25373/16

Karar Tarihi:12/11/2024

Md.6 - Mahkemeye Erişim Hakkı - İhlal

Md.14, Md.8 - Özel Hayata Saygı Hakkı İle Bağlantılı Olarak Ayrımcılık Yasağı – İhlal

Başvuru, akıl hastalığı nedeniyle dava açma ehliyeti bulunmayan başvurucunun zihinsel engeli temelinde ayrımcılığa uğradığı iddiasına ilişkindir. 1990'ların sonunda kronik paranoid şizofreni tanısı konan başvurucu eşinden 2000 yılında boşanmış ve iki çocuğunun velayetini almıştır. Eski eşi A.T.'nin başvurucunun çocuklara karşı saldırgan davrandığı iddiasıyla açtığı davada, yerel mahkeme başvurucunun yokluğunda onun ehliyetsiz olduğuna ve vasi atanmasına karar vermiştir. 2015 yılında başvurucunun iyileştiği, kendine bakabileceği, vasiinin düşmanca tavır sergilediğine ilişkin iddialarını içeren kısıtlama kararının kaldırılması talepleri, ehliyetsiz başvurucunun avukat yetkilendiremeyeceği öne sürülerek reddedilmiştir. Açılan dava tarafı sıfatı nedeniyle reddolmuş, başvurucunun 2023 yılında tedaviye ihtiyaç duyduğu tespit edilmiştir.. AİHM, kararda iç hukukun vesayet altındaki birinin koşullarına yönelik düzenli periyodik inceleme olanağı sağlamadığını, başvuran hakkındaki tedbirin süreyle sınırlanmadığını, zihinsel bozukluğu olan bireylere mümkün olduğunca geniş yasal özerklik tanıyan uluslararası belgelerin önemini ve Anayasa Mahkemesi'nin ehliyetsiz kişilerin mahkemeye erişimini sınırlayan hükümleri anayasaya aykırı bulduğu kararını hatırlatmıştır. Mahkeme başvuranın hukuki ehliyetinin yeniden tesisini doğrudan talep edememesini, mahkemeye erişim hakkının özüne zarar veren orantısız bir müdahale olarak değerlendirmiş ve ihlal bulmuştur. Mahkeme, diğer kişilerden farklı olarak başvurucunun en azından bazı kararları kendi başına alma hakkını dava yoluyla elde edemediğini, engelli kişilerin haklarının korunması gibi kabul edilebilir bir amaca ulaşmanın orantısız güçlüğü karşısında mahkemeye erişim hakkı ve özel hayata saygı hakkı ile bağlantılı olarak ayrımcılık yasağının da ihlal edildiğine karar vermiştir.

Rybářství Třeboň A.S. ve Rybářství Třeboň Hld. A.S. / Çek Cumhuriyeti

Başvuru No: 18037/19, 33175/22

Karar Tarihi: 07/11/2024

P1/Md.1 - Mülkiyet Hakkı - İhlal Değil

Başvuru, başvurucu şirketlerin mülkiyetindeki taşınmazların kiliseye iadesine ilişkindir. Başvurucular, 1990'larda gerçekleştirilen özelleştirme sürecinde, devlete ait balık çiftliklerini ve araziye satın almışlardır. İlgili taşınmazların daha önce Roman Katolik Kilisesine ait olduğu ve 1948 sonrası komünist rejim döneminde kamulaştırıldığı ortaya çıkmıştır. Yerel mahkemelerin kilisenin mülkiyet haklarını korumak amacıyla özelleştirme işleminin geçersiz olduğuna karar vermesi üzerine taşınmazlar tazminatsız bir şekilde tekrar Kiliselere devredilmiştir. Yerel mahkemeler, bu kararın kamu yararı gözetilerek alındığını ve kilise mülkiyetine dair tarihi adaletsizliklerin giderilmesi için gerekli olduğunu belirtmiş, başvurucuların bu arazilerin kilise mülkiyetinden geçtiğini bilerek hareket ettiklerini ve "iyi niyet" ilkesine dayanamayacaklarını tespit etmiştir. Başvurucular, mülkiyet haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. AİHM, başvurucuların özelleştirme sürecinde mülkiyet haklarına dair meşru bir beklentiye sahip olduklarını, ancak devletin tarihi adaletsizlikleri düzeltmek amacıyla geniş bir takdir yetkisine sahip olduğunu vurgulamıştır. Mahkeme, başvurucuların taşınmazların mülkiyetine dair hukuki geçerliliğin sorgulanabilir olduğunu bildiklerini ve ulusal mahkemelerin kararlarının keyfi olmadığını tespit etmiştir. Mahkeme müdahalenin demokratik bir hukuk düzeninde mülkiyet hakkı ve kamu yararı arasındaki dengenin sağlanmasına yönelik olduğuna, başvuruların aşırı bir yüke katlanmadıklarına ve orantılı müdahalenin mülkiyet haklarını ihlal etmediğine karar vermiştir.

Lavorgna /İtalya

Başvuru No: 8436/21

Karar Tarihi: 07/11/2024

Md.3 - İşkence ve Kötü Muamele Yasağı – İhlal

Başvuru, başvurucunun zorunlu psikiyatrik tedavi gördüğü dönemde yaklaşık sekiz gün boyunca yatağa bağlanmasının gereksiz ve aşırı uzun olduğu, verdiği fiziksel ve psikolojik acının insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele oluşturduğu, yürütülen soruşturmanın etkisiz olduğu iddialarına ilişkindir. Başvurucu, gönüllü olarak yatırıldığı psikiyatri servisinde ailesiyle tartışması ve fiziksel saldırıda bulunmasının ardından zorunlu tedaviye alınmıştır. Doktorlar, başvurucunun agresif tavırlarını kontrol altına almak amacıyla kendisine mekanik kısıtlama uygulamış, tedavi sırasında başvurucunun hem kolları hem bacakları bağlanmış ve yalnızca

kısa sürelerle serbest bırakılmıştır. İlgili tedbir neredeyse kesintisiz olarak sekiz gün boyunca devam etmiştir. AİHM, mekanik sınırlamanın başlangıçta başvurunun saldırgan davranışlarını kontrol altına almak için gerekli olduğunu ancak, uygulamanın sekiz gün boyunca sürmesinin insanlık onuruna saygıyı aşan bir müdahale olduğunu değerlendirilmiştir. Mahkeme, tedbirin devamı için başvurunun tehlike arz ettiğine dair yeterli kanıt sunulmadığını, uygulamanın ulusal ve uluslararası standartlara uygun şekilde yönetilmediğini, sürecin etkisiz bir şekilde denetlendiğini ve başvurunun iddialarına ilişkin soruşturmanın yeterince derinlemesine yapılmadığını saptamıştır. AİHM, işkence ve kötü muamele yasağının hem uygulanan muamele bakımından esasa ilişkin olarak hem de etkili soruşturma yükümlülüğü bakımından usul yönüyle ihlal edildiğine karar vermiştir.

Bakradze /Gürcistan

Başvuru No: 20592/21

Karar Tarihi:07/11/2024

Md. 10, 11 bağlamında Md.14 - İfade ve Örgütlenme Özgürlükleri Bağlamında Ayrımcılık Yasağı – İhlal

Başvuru; başvurunun ifade ve örgütlenme özgürlüğü bağlamında ayrımcılığa uğradığı iddiasına ilişkindir. Başvurucu eski bir yargıç ve Gürcistan Yargıçlar Birliği (GYB) isimli STK'nın kurucusu ve başkanıdır. Başvurucu 10 yıllık görev süresi dolması nedeniyle temyiz mahkemesindeki görevinden alınmıştır. Bu tarihten bir ay sonra Tiflis Temyiz Mahkemesindeki boş pozisyonlar için iki ayrı mülakata katılmış ve kendisine hakimlik vasıflarından daha çok kurucusu olduğu GYB'ye ilişkin detaylı sorular, mülakatı yapan Yüksek Adalet Divanı'nın (YAD) atama ve yargı politikalarına dair yaptığı eleştirileri yöneltmiş ve mülakatlardan elenmiştir. AİHM, başvurunun ayrımcılık iddialarına dayanak olarak sunduğu sayısal veriler, mülakat soruları ve hakkında tutulan evrakların ispat yükünü yetkili makamlara çevirecek bir ayrımcılık iddiası oluşturduğunu, açılan davada ulusal mahkemelerin, YAD'ın ayrımcılık yapmadığını göstermek adına bu ispat yükümlülüğünü yeterince üstlenmediğini tespit etmiştir. AİHM, görüşmelerin YAD'ın önyargısını yansıttığını ve bağımsız bir gözlemcinin, başvurunun ifade ve örgütlenme özgürlükleri kapsamındaki faaliyetlerinden ötürü dezavantajlı muamele gördüğüne kanaat getirebileceğini, YAD'ın sorularının kapsamının makul sınırları aştığını ve başvurunun mesleki yetkinliğinden ziyade kişisel görüşlerine odaklandığını belirtmiştir. AİHM, başvurunun ifade ve örgütlenme özgürlükleri bağlamında ayrımcılık yasağının ihlal edildiğine karar vermiştir.

Lindholm ve The Estate After Leif Lindholm /Danimarka

Başvuru No:25636/22

Karar Tarihi:05/11/2024

Md.9 ile Md.8 - Düşünce, vicdan ve din özgürlüğü ışığında Özel Hayata Saygı Hakkı - İhlal Değil

Başvuru, Yehova'nın Şahitleri topluluğuna mensup bir kişinin acil tıbbi müdahale sırasında, daha önce imzalamış olduğu kan transfüzyonunu reddeden bir tıbbi talimatına rağmen, bilinçsiz durumdayken ona kan transfüzyonu yapılmasıyla ilgilidir. Başvurucular, bu müdahalenin özel hayata ve din özgürlüğüne müdahale teşkil ettiğini ileri sürmüştür. Başvurucunun eşi Leif Lindholm, 2014 yılında ciddi bir kaza geçirmiş ve hastaneye kaldırılmıştır. Kendisinin önceden imzaladığı bir tıbbi direktifte, kan transfüzyonlarını kesin olarak reddettiği belirtilmiştir. Ancak, ciddi iç kanama nedeniyle hayatını kurtarmak için doktorlar, bilinçsiz durumdayken kendisine kan transfüzyonu uygulamıştır. Başvurucu, bu kararın merhumun dini inançlarına ve kişisel tercihlerine aykırı olduğunu ifade etmiş ve müdahaleye karşı çıkmıştır. Danimarka yerel mahkemeleri, kan transfüzyonunun yasal çerçeveye uygun olduğunu ve acil durumlarda doktorların hastanın hayatını kurtarma sorumluluğu taşıdığını belirtmiştir. AIHM, özel hayata saygı bağlamında bir hastanın kendi vücut bütünlüğüne ilişkin kararlarını dikkate almanın temel bir insan hakkı olduğunu vurgulamış ancak bu hakların mutlak olmadığını belirtmiştir. Mahkeme, Danimarka sağlık mevzuatında acil durumlarda tıbbi personelin hastanın hayatta kalmasını sağlamak için gerekli müdahaleleri yapmasına izin verildiğini göz önünde bulundurmıştır. Yerel mahkemelerin, dini ve kişisel tercihlere duyulan saygıyı, hayatta kalma gerekliliğiyle dengelemede geniş bir takdir yetkisine sahip olduğu değerlendirilmiştir. Mahkeme, Danimarka'nın takdir yetkisi içinde hareket ettiğine ve müdahalenin gerekli ve orantılı olduğuna, başvurucunun haklarının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Miron /Romanya

Başvuru No: 37324/16

Karar Tarihi:05/11/2024

Md.6- Adil Yargılanma Hakkı -İhlal Değil

Başvuru İçişleri Bakanlığı'nın insan kaynakları biriminde memur olan başvurucunun esasen kurumda çalışmayan bir kişiye maaş verilmesi konusunda evrakta sahtecilik ve görevi kötüye kullanma suçlarından yargılandığı ceza yargılamasında adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddialarına ilişkindir. Başvuran, kendisini mahkum eden mahkemenin, hakim değişikliği ve diğer nedenlerle ne tanıkların ne de diğer sanıkların ifadelerini huzurda almadığını, tanıkların

ve diğer sanıkların ifadelerini sorgulatamadığını iddia etmiştir. AİHM, her iki yargı düzeyinde de doğrudan sanıkların ve önemli bir tanığın ifadesinin alındığını, heyet değişikliklerinin tümünde ifadelerin toplanması sürecinin tekrarlanmamasının adil yargılanma hakkını zedelediğini, başvuranın yargılamada avukat yardımıyla tanık ifadelerini sorgulama imkanına sahip olduğunu, mahkemelerin kararlarını verirken diğer tanık ifadelerine ilişkin yazılı ifadeler ile ses kayıtlarını kullanmalarının başvuranın adil yargılanma hakkını ihlal etmediğini tespit etmiştir.

Ferrero Quintana /İspanya

Başvuru No: 2669/19

Karar Tarihi:26/11/2024

P12/Md.1 - Ayrımcılığın genel olarak yasaklanması - İhlal Değil

Başvuru, başvuranın 35 yaş sınırının üzerinde olmasına rağmen, Bask Bölgesi Özerk Topluluğu (Ertzaintza) polis teşkilatındaki en düşük rütbeli birkaç polis memuru pozisyona başvurusuna izin verilmesi sonrasında başvuranın yaşı nedeniyle elenmesine ilişkindir. Başvurucu çeşitli testleri başarıyla tamamlamış, söz konusu pozisyon için fiziksel olarak uygun olduğunu doğrulamıştır. Başvuran yaşı nedeniyle ayrımcılığa maruz kaldığını ve bunun da Sözleşme'ye Ek 12 No'lu Protokol'ün 1. maddesinin ihlalini teşkil ettiğini ileri sürmüştür. AİHM, başvuranın Ertzaintza'da en düşük rütbeli polis memuru olarak kabul edilmemesi kararının, belirli bir yaşın üzerinde olmasına dayandırılmasına rağmen, amacının başvuranı dışlamak değil, polis gücünün düzgün bir şekilde işlenmesini sağlamak olduğunu, bunun da 12 No.lu Protokol'ün 1. maddesi bakımından meşru bir amaç olduğunu tespit etmiştir. Müdahalenin bu meşru amaçla orantılı olup olmadığını değerlendiren Mahkeme, yeterli fiziksel koşulların azami süre boyunca korunmasının sağlanması için yeterli sayıda "genç" polisin görevde tutulmasının gerekli olduğunu, özerk polis gücünün işlevsel kapasitesini sağlamak ve sürdürmek bakımından polis ve güvenlik güçleri alanında kamu istihdamına kabul şartlarına ilişkin devletin takdir yetkisinin geniş olduğunu, ulusal makamların tedbirin gerekliliğini haklı çıkarmak için ilgili ve yeterli gerekçeler sunduğunu tespit etmiştir. AİHM, başvuruda genel ayrımcılık yasağının ihlal edilmediğine karar vermiştir.

Justine /Fransa

Başvuru No: 78664/17

Karar Tarihi:21/11/2024

Başvuru, ilk derece mahkemesinde verilen kararın temyiz başvurusu yapıldığı esnada sunulmaması ve bu eksikliğin daha sonra giderilmiş olmasına rağmen başvuranın temyiz

başvurusunun süre bakımından incelenmeksizin reddine ilişkindir. Başvuran iç hukukta eksik tebliğ veya yazım hatasının düzeltilmesine izin veren bir kural bulunmasına rağmen, eksiklik derhal tamamlanmış olsa da, ayrıntılı bir raporun sunulmasından ve raportör değişikliğinden sonra, yargılamanın geç bir aşamasında usuli eksikliğin mahkemece ileri sürüldüğünü, iç hukuk resen bu şekilde bir tespitin yapılmasını gerektirmediğini, mevcut usul kuralının mahkemece görülmeye hazır bir davanın karara bağlanmasını engelleyen bir bariyer olarak uygulandığını, temyiz başvurusunun kabul edilmemesinin adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini tespit etmiştir.

R.F. vd. /Almanya

Başvuru No: 46808/16

Karar Tarihi:12/11/2024

Md.8 - Özel ve Aile Hayatına Saygı Hakkı - İhlal Değil

Başvuruculardan M.C.A.F. anonim bir bağışçının spermi ile ikinci başvuru C.F'nin yumurtasının döllenenmesi ve rahmine yerleştirilmesi sonucu laboratuvar ortamında hamile bırakılmış ve R.F. isimli bir çocuk dünyaya getirmiştir. İlgili klinik Belçika'da, R.F'nin doğum yeri Almanya'dadır. R.F'nin genetik annesinin C.F olduğu sabittir. R.F'nin doğum kaydında annesi olarak M.C.A.F kaydedilmiş, baba hanesi boş bırakılmıştır. C.F'nin ikinci anne olarak kaydedilmesi talebinin reddi üzerine, ikisi de kadın başvuruçular tarafından R.F'nin C.F tarafından evlat edinilmesi başvurusu yapılmış, evlat edinme talebi Aile Mahkemesi tarafından 2015 yılında kabul edilmiştir. Başvuranlar evlat edinme kararının C.F'nin genetik anne olarak R.F'nin annesi olma durumunu ortaya koymadığını, özel ve aile hayatına saygı haklarının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. AİHM, geçmiş başvurularda yabancı bir ülkede taşıyıcı annelik yoluyla doğan çocuklar ile ebeveynleri arasında yurtdışında yasal olarak kurulan ebeveyn-çocuk ilişkisinin iç hukukta tanınmasını sağlayacak etkili bir mekanizmaya ihtiyaç duyulduğuna ve evlat edinme prosedürünün, koşullarının uygun olması ve prosedürlerinin ivedi olması koşuluyla, çocuğun bu ilişki konusunda uzun süre yasal bir belirsizlik içinde kalmasını önlemek için bu ihtiyacı karşılayabileceğine karar verdiğini hatırlatmıştır. Mahkeme, evlat edinme işleminin başvuranın doğumundan iki yıldan biraz fazla bir süre sonra gerçekleştiğini, bu sürenin kısaltılabileceğini, başvuranların işlemler sırasında herhangi bir zorlukla karşılaştıklarını belirtmediklerini, evlat edinme davası sonuçlanıncaya kadar, genetik bağından değil de diğer başvuranla olan yasal birlikteliğinden kaynaklansa bile, başvuran C.F'nin ebeveynlikle ilgili hak ve görevleri kullanma yetkisi veren bazı ayrıcalıklara sahip olduğunu kaydetmiştir. Mahkeme, tıbbi destekli üreme tekniklerine ilişkin hassas ahlaki meselelerde yetkili makamların geniş takdir yetkilerini aşmadığına, başvuruda ihlal bulunmadığına karar vermiştir.

S. /Çek Cumhuriyeti

Başvuru No: 37614/22

Karar Tarihi:07/11/2024

P1/Md.2 bağlamında Md.14 - Eğitim Hakkı bağlamında Ayrımcılık Yasağı- İhlal Değil

Başvuru, Asperger sendromu teşhisine sahip ikinci başvurucuya uygun düzenlemelerin ilkokulun ilk yılında ve müteakip adli işlemler sırasında yapılmadığı iddiasına ve bu durumun ilk başvurucu anne üzerindeki olumsuz etkilerine ilişkindir. Başvurucular ayrımcılık yasağı ve eğitim hakkının ihlal edildiğini ileri sürmüşlerdir. AİHM, otizm spektrum bozukluğu olan başvurucunun, diğer çocukların yararlandığı koşullara mümkün olduğunca eşdeğer koşullar altında eğitim hakkını kullanmasını sağlamak için yerel makamların uygun tedbirleri alma konusundaki pozitif yükümlülüklerini yerine getirip getirmediğini incelemiştir. AİHM, öncelikle başvurucunun ilgili müfredatı takip ederek ilkokul yılının sonuna kadar okula devam etmesi nedeniyle eğitimden mahrum bırakılmadığını kaydetmektedir. Mahkeme başvuranın eğitim ihtiyaçları tespit edildikten ve okul usulüne uygun olarak bilgilendirildikten sonra okulun destek tedbirleri olarak uzmanlaşmış merkezin tavsiyesine uyduğunu, başvurana bireyselleştirilmiş bir yaklaşım benimsediğini, özel yardıma muhtaç çocukları dışladığı ileri sürülen kuralın yürürlüğe girmeden önce başvurucunun okuldan ayrılması nedeniyle başvurunu etkilemediğini saptamıştır. AİHM, başvuranların, kısmen Devlet'e atfedilebilecek sistemik başarısızlıklardan kaynaklanan zor bir durumla karşı karşıya olduklarını belirtse de ulusal makamların, iç hukuktan ve Devlet'in uluslararası taahhütlerinden kaynaklanan, başvuranın eğitim hakkından ayrımcılık yapılmaksızın etkili bir şekilde yararlanmasını sağlama yükümlülüklerinin farkında olduklarını, başvurucunun karşılaştığı zorluklara kayıtsız kalmadıklarını, başvuranın okulun ilk yılına mümkün olduğunca diğer çocukların yararlandığı koşullara eşdeğer koşullar altında devam etmesini sağlamak için gerekli özeni gösterdiklerini tespit etmiş, başvuruda ihlal bulmamıştır.